

«Suvitajad». Muusikal J. Smuuli Muhu jutunde aineil. Helilooja Olo Vinter, libretist Sulev Nõmmik, laulutekstide autor Enn Vemama, lavastanud Sulev Nõmmik, dirigeerib Vallo Järvi kujundanud Lembit Roosa. Esietendus RAT «Estonias» 23. septembril.

Puhkus käes, paik valitud. Milles küsimus? Suvitada või ilma kiruda — selles on küsimus.

Aastal 195... külastas «Estonia» teater Paide kultuurimaja etendusega «Vaikselts anuvad mu laulud». Vaheajal käisin ma koolipoiss, näitlejaid piilumas. Üks neist pani käe mu õlale ja küsis sosinal, ega mul äkki sigaretti ole pakuda — puhvet kinni, aga poodi minekuks liiga vähe aega ja liialt palju grimmi... Olin nõrdinud, et täiskasvanud inime-ne õpilasi nii rikutuks peab. Aga suitsu siiski andsin — isa omad, on's mul kahju!

Ma ei meenutanud seda lugu mitte sellepärast, et tookord julgesin uhkeldada vaid väga kitsas seltskonnas. See oli aga mu tagasihoidlikest teatriabis-tamistest kõige esimene ning paugupealt tundsin end osalisenäna kogu tüki kordaminekus. Nõnda sündis mu palju aastaid kestnud operetivaimustus. Nüüd, millal ammu aina est-raadinäitlejale suitsu pakun ja vastukaaluks draamat jumal-dan, olen opereti vastu üks-kõiksemaks muutunud. Käin operetietendusel nagu uus Marja poes (küllap midagi saan, aga mitte midagi erilist), ja kui vähegi tahan kiiduväär-set leida, siis oskan leiuist rõõ-mu tunda. Sellise häälestatuse-ga vaatasin ka «Suvitajaid». Saaremaine puhkus seljataga, mõtlesin kidurale päikesesaa-gile sama kandi hingust lavalt lisaks võtta tsooniluba taotle-mata.

Publikul on põhjust libretis-tile aitäh öelda: õigest rahva-likust naljast rääkides meenu-tatakse ju ikka universaalset Juhan Smuuli, rahvakirjaniku laia tunnustatuse tõttu on tema kiitjaid enamgi kui teda luge-nuid. Ja nüüd saavad jälle üha

uued saalitäied tema kirevale tüübistikule lähemale.

«Kirjaniku poolt paberile pandud tegelaskujudest ja si-tuatsioonidest on kindlalt kin-ni peetud, teksti on lükitud võimalikult palju ehtsalt smuulilikke ütlemissi ja mis peamine — kirjanduslike muhulaste seikluste värviküllus on põhili-selt alles jäänud.»

SUVITAJAD SÜGISES

Hanejalgades löik ei taotle-nud hanekstõmbamist, tunnis-tan meelsasti, et see siiaigi sob-iv arvamus on pärit 1963. a. «Kultuuriülikooli» sarjas ilmu-nud L. Normeti—H. Tõnsoni brošüürist «Operett» ja käib õieti viiosteist aastat tagasi «Su-vitajate» lavastaja juhtimisel lavale toodud «Muhulaste ime-like juhtumiste» kohta. Mõis-tagi on libreteerimine mitm-teose põhjal võimaluste- ja raskusterikkam kui ühe tervi-ku baasil, seda arvestades on näidendi pisihälbed alusmater-jali isikunimede ja karakteri-varjundite suhtes mõistetavad ja koguni kiiduväärsed. Suu-rim kõrvalekaldumine algteks-tist seisneb ehk punapäise da-mi tublistamises. Aitäh selle eest näitejuhile-libretistile (hiidlasele!), sest endast lugu-pidav ja saarlaste aastatepik-kusest jumalikustamisest koh-metunud mandripublik ei olekski vahest pealinlaste e-r-a-n-d-i-t-u-t vördjaksnägemist kaasa uskunud. Nüüd on põh-just eesriide sulgudes rõõmu tunda kolme täideläinud lootu-se üle: halb sai karistada, poiss sai tüdruku, peremees ei rik-kunud abielu! Karikatuursema ebainimlikuma punapea puhul oleks see tundunud liiga ene-sestmõistetav; võitluslik, kuns-tiline truudus pakub opereti-truule vaatajale kosutavaid võ-belemisvõimalusi.

Laulude sõnad on funktsio-naalsed, lihtsakoelised, muhe-davõitu (muhuvärvilisedki?), ent ei pärlenda teravmeelseist leidudest — niisiis käivad tü-giga hästi kokku mitte koomi-katasandil, vaid sarnasuse tõ-tu smuuliliku luulelaadiga. Kooskõla on olnud ka poeedi ja helilooja vahel, ja kui saa-list väljudes seda veel kord

headele joontele lisaks on tal veel juubelijärgseltki varuks uudsevärvilisi sümptaatseid nüansse. Muidugi, kui need äsjanimetatud kiitust poleks väärinud, siis oleks neid ainu-üksi selle eest kiruda võinud. Niisiis on selle suvemängu suuremaid plusse Tiina Linda-mi ja Neeme Kuninga rolliso-bivus: ligemal küsitlemisel selgus, et neil pole veel diplo-mitki taskus. Ja kui tahaks Katrin Kumpanile, Arvo Laidi-le või Ervin Kärvetile midagi ette heita, siis peaks vaatama mõnda niisugust etendust, mil-les nad kehvemini esinevad. Lavastaja vääriks muidu eri-preemiat töö eest naismudila-sega, kuid täpsemal uurimisel selgus, et tüdruk tegi laval just seda, mis ta heaks arvas.

Keegi oli teinud kitsilt kitsa lakaluugi (režissöör? kunstnik? lavatöölaine?): kinnikiilunud torso pakkus pakku naeru pisut kauem, kui naerda jõuti. Ning lavastajal naerukohta-deks sihitud detailide kõr-val leidsin ühe, mille üle itsi-tasin hukkamõistvalt: kas nii suured poisid veedavad aega palliveeretamisega? Tekste uurides tuli välja, et tegemist oli tün-ni-de-ga.

Kavalehte ma koju jõudes ei avastanud, aga kahju oleks, kui see teatriskäik mu isikliku massilise kultuuritöö statisti-kas ei jäädvustuks — seepärast too kirjatükk sündiski: lõikan välja, jääb mälu värskendama. Operetifanaatikuil on mälu pa-rem, nemand kirjutama ei kipu. Olge kindlad, ka järgmine kir-jutaja pole selle žanri eest võitleja. Praktika näitab, et kerge žanri kohta ei ilmu ar-vustusi, mis oleksid ühtaegu asjatundlikud ja kiitva põhi-koega. Uurimist vääriv prak-tika!

Aga plaksutamist oli saalis märkimisväärselt palju, ja ei paistnud, et keegi oleks rah-vast käsi kokku lööma sundi-nud. Uurimisel selgus, et ka vastavasisulisel fonogrammi ei kasutatud. Paistab, et operetti meil armastatakse, isegi isa-maist. PRIIT AIMLA